

PIONIERSKIE BADANIA NAD NIEULECZALNĄ CHOROBA WĄTROBY I DRÓG ŻÓŁCIOWYCH

Lekarze z Ośrodka Leczenia Chorób Rzadkich Wątroby przy Klinice Hepatologii i Chorób Wewnętrznych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego rozpoczęli projekt, którego celem jest poprawa wyników leczenia pacjentów cierpiących na pierwotne stwardniające zapalenie dróg żółciowych.

To pierwsze tak precyzyjnie zaplanowane badania kliniczne dotyczące nowatorskiego podejścia do tej jednej z najbardziej enigmatycznych, uciążliwych i wciąż nieuleczalnych chorób.

Projekt finansowany będzie ze środków Narodowego Centrum Nauki. „Cieszę się, że w swojej kategorii uzyskał on najwyższe oceny recenzentów zarówno polskich, jak i zagranicznych. Utwierdza nas to w przekonaniu, że badanie może mieć istotny wpływ na leczenie naszych pacjentów” – mówi nadzorujący projekt prof. Piotr Milkiewicz, kierownik Kliniki Hepatologii i Chorób Wewnętrznych, działającej w ramach Katedry i Kliniki Chirurgii Ogólnej, Transplantacyjnej i Wątroby UCK WUM.

Tajemnicza choroba młodych mężczyzn

Pierwotne stwardniające zapalenie dróg żółciowych, często określane angielskim skrótem PSC, występuje zwykle u młodych osób dorosłych, przeważnie mężczyzn. Choroba najczęściej rozpo-

znawana jest u osób w wieku 25-40 lat. To rzadkie, przewlekłe schorzenie o nie do końca poznanych przyczynach. Wśród objawów dominują świąd skóry, chroniczne przemęczenie oraz nawracające epizody zapaleń dróg żółciowych, nierzadko prowadzące do sepsy. Około 70% pacjentów cierpi równocześnie na choroby zapalne jelita grubego, najczęściej jego wrzodziejące zapalenie. „Konsekwencją PSC może być marskość wątroby i konieczność przeszczepienia narządu. Obserwuje się też zwiększone ryzyko raka złym rokowaniu, ocenia się, że ryzyko jego wystąpienia po 20 latach trwania PSC wynosi aż 20%” – mówi prof. Piotr Milkiewicz. „Nasz Ośrodek jest jednym z kilkunastu centrów w Europie, działających w ramach sieci leczenia chorób rzadkich wątroby ERN (European Reference Network), które specjalizują się w leczeniu chorób o tle autoimmunologicznym. Opiekujemy się grupą ponad 600 pacjentów z PSC. Jest to najpewniej największa grupa chorych z PSC leczących się w jednym ośrodku wśród centrów hepato-

logicznych w krajach Unii Europejskiej” – podkreśla prof. Piotr Milkiewicz.

Czy chorzy w końcu znajdą pomoc?

Obecnie w leczeniu PSC stosuje się zaledwie jeden preparat. To kwas ursodeoksycholowy (UDCA), który jednak u większości pacjentów nie jest w stanie skutecznie zahamować postępu choroby. Naukowcy z Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego chcą sprawdzić, czy inny preparat, o nazwie S-adenosyl-L-metionina (SAM-e) może mieć korzystne działanie u chorych z PSC.

Niedobór SAM-e, który jest naturalnie produkowany w wątrobie, często towarzyszy przewlekłym chorobom wątroby. Zatem jego zastosowanie jest w pewnym sensie formą suplementacji. Prof. Piotr Milkiewicz badania nad tą substancją prowadzi od wielu lat. Jego pierwsze doświadczenia *in vitro* sprzed ponad ćwierć wieku, wykonywane w Wielkiej Brytanii, dowiodły, że wspólne stosowanie SAM-e i UDCA może poprawiać czynność komórek wątroby. Optyризmem napawały również wyniki przeprowadzonego

Od lewej: prof. Piotr Milkiewicz, lek. Emil Bik

przez zespół prof. Milkiewicza przed kilku laty projektu badającego skuteczność SAM-e w leczeniu pacjentów z inną przewlekłą chorobą wątroby. „Wnioski z tego badania były zachęcające i wzbudziły zainteresowanie, o czym świadczy cytowanie naszej pracy przez światowych ekspertów zajmujących się leczeniem tych chorób. Widzieliśmy nie tylko poprawę wyników badań wątrobowych, ale również, co jest bardzo ważne, istotną poprawę jakości życia pacjentów. Dotyczyło to między innymi zmniejszenia się objawów przewlekłego zmęczenia. To zachęciło mnie do kontynuacji badań w grupie pacjentów z inną, ale nieco pokrewną chorobą” – mówi prof. Piotr Milkiewicz.

Walka z przewlekłym zmęczeniem

Przewlekłe zmęczenie występuje nie tylko u pacjentów z chorobami wątroby, ale również w innych chorobach o prawdopodobnym podłożu autoimmunologicznym, takich jak toczeń rumieniowaty, reumatoidalne zapalenie stawów czy stwardnienie rozsiane. „Jest to objaw często lekcewa-

żony przez lekarzy” – mówi prof. Milkiewicz. „Któż z nas nie bywa zmęczony? Ale tutaj mamy do czynienia z chronicznym przemęczeniem, nierzadko całkowicie uniemożliwiającym normalne funkcjonowanie. Niestety nie dysponujemy aktualnie żadnym skutecznym leczeniem tego objawu” – podkreśla profesor.

Naukowcy z Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego mają nadzieję, że wyniki ich badań pomogą to zmienić. „Zakładam, że badany przez nas preparat nie tylko poprawi funkcję wątroby naszych pacjentów, ale również wpłynie korzystnie na jakość ich życia, w tym na zmniejszenie się objawów przewlekłego zmęczenia” – mówi prof. Piotr Milkiewicz.

Pierwsze takie badanie kliniczne

Omawiany projekt zatytułowano „Efekty kliniczne oraz mechanizmy molekularne działania S-adenosyl-L-metioniny u pacjentów z pierwotnym stwardniającym zapaleniem dróg żółciowych”. Poza prof. Milkiewiczem, bezpośrednio zaangażowany w realizację badania będzie lek. Emil Bik, jako student laureat Lauru Me-

dycznego im. dr. Wacława Mayzla przyznanego przez Polską Akademię Nauk. Dla lek. Bika projekt będzie przedmiotem rozprawy doktorskiej.

„W naszym badaniu będziemy stosować kombinację SAM-e z UDCA lub UDCA i placebo. Dzięki temu dowiemy się, jakie działanie ma u pacjentów z PSC interesujący nas preparat. W badaniu weźmie udział grupa 80 osób z naszego Ośrodka” – mówi lek. Emil Bik, który dodaje, że projekt obejmuje nie tylko ocenę objawów klinicznych stosowania SAM-e, ale również bardzo zaawansowaną analizę biochemiczną i molekularną. Będzie to możliwe dzięki wieloletniej współpracy prof. Piotra Milkiewicza z prof. Olivierem Barbierem z Uniwersytetu Laval w Quebec, Kanada. Prof. Barbier dysponuje unikalną aparaturą do prowadzenia badań u pacjentów z tego typu chorobami. „Jestem przekonany, że znacząco poszerzymy naszą wiedzę na temat przyczyn tej tajemniczej choroby” – mówi lek. Emil Bik. ■

*Cezary Ksel, Marta Ewa Wojtach
Materiał powstał w ramach cyklu
Biura Rzecznika Prasowego WUM
„Naukowe czwartki WUM”*